

Posudek vedoucího diplomové práce
Horažďovické obyvatelstvo a jeho každodenní život v období raného novověku
Zuzana Martínková

Zuzana Martínková, autorka publikované studie (vycházející z její bakalářské práce) o umírání v barokním Manětíně, se tentokrát zaměřila na jinou západočeskou urbánní lokalitu, šternberské Horažďovice. Její záběr je navíc v tomto případě širší: pod termínem každodenní život se skrývají nejdůležitější iniciační rituály lidského života, tj. narození, svatby a úmrtí, časově pak už také nejen o baroko, ale o 16.–18. století.

V úvodu Z. Martínková nastiňuje své cíle a poté se stručně věnuje dějinám sledovaného města v raněnovověké epoše, v nichž je stále až příliš mnoho desiderat. Následná podkapitola o demografickém vývoji a zdravotním stavu v českých zemích v 17. a 18. století by měla spíš stát samostatně a zahrnout také století 16. Poté autorka přechází k rozboru matrik a v návaznosti na to k pokusu o odhad počtu obyvatel napříč sledovanými staletími. Její úvahy i závěry tu znějí velmi logicky a dokazují autorčin smysl pro náročnou vědeckou práci. Další kapitoly se poté věnují výše uvedeným fenoménům.

Teoretickou průpravu v podobě seznámení se s recentní demografickou literaturou zvládla autorka velmi solidně, snad jen (do budoucna?) by mohla využít i velmi přínosné práce německy píšících badatelů, zvláště když se jejich práce vztahují k českému prostředí (mj. H. Zeithofer, ale obecně i H. Medick či J. Schlumbohm). Pokud jde o pramenný výzkum, v tom je autorčina obrovská síla a je vidět její nezměrná píle – přečetla a zpracovala údaje ze všech dostupných horažďovických matrik 17. a 18. století. Tento výzkum navíc doplnila o komplementární archivní zdroje, a to takřka vyčerpávajícím způsobem. Dospěla ve sledovaném období k průměrným číslům 42 křtů a 34 zesnulých za rok, přičemž se zabývala zvláště demografickými výkyvy a jejich příčinami, jakými byly válečné události (mj. za sedmileté války) nebo morové (1680) a jiné epidemie (1771-1772).

Díky excerptu matrik si Z. Martínková mohla pokládat otázky typu, ve kterých měsících se rodilo (resp. křtilo) nejvíce dětí a kdy tedy nejčastěji docházelo k početí, jaká jména byla oblíbená a jak se tato obliba v čase proměňovala, kdo byly osoby horažďovických kmotrů. Zjištěné závěry poté komparuje s podobně prozkoumaným chýnovským panstvím a únětickou farností. V Horažďovicích se nejvíce křtilo v lednu a nejoblíbenějšími jmény bylo u chlapců jméno Jan a u dívek Anna (což není nijak překvapivé). Kmotři byli podobně jako v jiných městech nejčastěji tři, z toho jeden hlavní (u chlapce kmotr, u dívky kmotra), a rovněž zde byly vyhledávány osoby vlivné a zámožné. Na rozdíl od jiných míst, jak autorka sleduje, nebyl v Horažďovicích přílišný zájem o roli kmotrů v případě nemanželských dětí. Ostatně ani zde se jejich matky zcela nevyhnuly infanticidě a následnému trestu.

Pohřbů podle výzkumu Z. Martínkové proběhlo nejvíce v březnu a dubnu, což je v podstatě ve shodě se závěry i dalších kolegů a koresponduje s faktem, že tehdejší lidský organismus byl po zimě vysílen a oslaben. Bohužel, věk zesnulých a příčiny jejich úmrtí tu lze soustavněji sledovat až od sklonku 18. století. O tom, že drtivou většinu nebožtíků představovaly malé děti, později s lapidárním uvedením úmrtí na psotník, nicméně není třeba pochybovat. Autorka se u pohřbů rovněž snažila sledovat sociální postavení zemřelých s ohledem na to, kde byli pohřbeni. V té souvislosti také narazila na dehonestující pohřby nekatolíků a popravenců.

Závěr je zdařilý, byť by mohl být o něco delší. Zvláštní ocenění zasluhují přílohy, které jednak dosvědčují již uvedený poctivý archivní a matriční výzkum, jednak dokládají autorčinu zdatnost úspěšně pracovat s demografickou grafikou. Po jazykové stránce je vše v naprostém pořádku. Práci vřele doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.

V Plzni dne 20. května 2017

Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

